

شب قدر، شب رحمت و بخشیده شدن...

شب قدر، شب نزول قرآن کریم و برتر از هزاران ماه است، شبی که عرش اعلای خداوندی به فرش زمینیان پیوند خورده و خداوند، الطاف خاصی را شامل حال بندگان و شب‌زنده داران می‌کند.

ایسنا/آذربایجان شرقی: شب قدر، شب نزول قرآن کریم و برتر از هزاران ماه است، شبی که عرش اعلای خداوندی به فرش زمینیان پیوند خورده و خداوند، الطاف خاصی را شامل حال بندگان و شب‌زنده داران می‌کند.

در این شب والا، دست نیاز و چشم امید مومنان به سوی درگاه پر از مهر و رحمت خداوندی دوخته شده و فریاد "سُبْحَانَكَ يَا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْعَوْتُ الْعَوْتُ خَلِّصْنَا مِنَ النَّارِ يَا رَبِّ" از مساجد، تکایا و خانه های مومنان به گوش می‌رسد.

خداوند متعال در سوره های قدر و دخان از عظمت والای این شب سخن گفته و این شب را برتر از هزار ماه دانسته است؛ طبق روایتی، شب قدر از موهبت های حضرت حق برای مسلمانان است.

شب قدر، بافضیلت ترین شب سال و شب رحمت و آمرزش گناهان است؛ در روایتی از امام باقر علیه السلام آمده است: هرکس شب قدر را احیا دارد، گناهان او آمرزیده شود، هرچند زیاد باشد. در این شب نورانی، فرشتگان به سوی زمین آمده و مقدرات سال آینده بندگان در این شب رقم می‌خورد.

در تفسیرنمونه در مورد نامگذاری شب نزول قرآن به شب قدر آمده است: چون جمیع مقدرات بندگان در تمام سال، در شب قدر تعیین می‌شود این شب پربرکت به نام شب "قدر" نامگذاری شده است. طبق روایات، روزهای قدر نیز همانند شب های آن گرانقدر و با فضیلت است.

مرحوم علامه مجلسی (ره) در باب این شب گفته است: بهترین اعمال در این شب ها طلب آمرزش گناهان و دعا برای امور دنیوی و اخروی است هم برای خود و هم برای پدر و مادر خویشان و دیگر مومنان؛ چه زنده باشند و چه از دنیا رفته باشند و همچنین ذکرهای مختلف و صلوات بر حضرت محمد(ص) و خاندانشان تا آنجا که مقدور است، انجام دهند و در بعضی از روایات نیز تاکید شده است که «دعای جوشن کبیر» را در این سه شب بخوانند.

در روایتی از امام صادق(ع)، بهترین ماه ، رمضان و قلب ماه رمضان نیز شب قدر عنوان شده است؛ پیامبر گرامی اسلام(ص) نیز شب قدر را سَرَوَر شب ها نامیده است.

بر اساس بسیاری از روایات، شب قدر، شب نزول قران کریم، در ماه رمضان واقع شده و به احتمال زیاد یکی از شب های ۱۹، ۲۱ و یا ۲۳ رمضان است. شیعیان بر شب ۲۳ رمضان تاکید بیشتری دارند اما هر کدام از این شب ها را با شب زنده داری، دعا، استغفار و... می‌گذرانند.

البته، ضربت خوردن و شهادت حضرت علی(ع) در آخرین دهه ماه رمضان نیز اهمیت این شب ها را دوچندان کرده و شیعیان و شیفتگان اهل بیت عصمت و طهارت علاوه بر دعا و نیایش در این شب ها، به سوگواری و مرثیه خوانی برای امیرالمومنان نیز می‌پردازند.

قرائت نمازی در شب قدر در حدیث رسول اکرم(ص)

در جلد هفتم مستدرک الوسائل از پیامبر گرامی اسلامی نقل شده است: «کسی که در شب قدر دو رکعت نماز بخواند و در هر رکعت بعد از حمد، هفت مرتبه سوره توحید را بخواند و پس از اتمام نماز، هفتاد مرتبه "استغفرالله واءتوب الیه" بگوید، از جای خویش برنخیزد تا خداوند او و پدر و مادرش را بیامزد و ملائکه ای بفرستد تا حسنات او را تا سال دیگر یادداشت کنند و ملک دیگری را مامور ساز تا در بهشت برای او درختانی غرس کنند و قصرهایی بنا سازند که نهرهایی در آن جاری باشد و از دنیا نرود تا این که این الطاف خدا را در حق خود مشاهده کند».

شب های قدر در آئینه احادیث معصومین(ع)

تفسیر برهان از امام باقر (ع) روایت می‌کند: «در شب قدر، هر امری از امور بندگان تا شب قدر سال آینده معین می‌شود».

گردد، از خیر و شر، طاعت و معصیت، ولادت و مرگ و روزی موجودات و هر آنچه در آن سال مقدر گشته حتمی است و خداوند را در آن مشیت است».

همچنین از امام باقر (ع) درباره (انا انزلناه فی لیله مبارکه) سوال کردند، حضرت فرمودند: «نعم لیله القدر و هی فی کل سنه فی شهر رمضان فی العشر الاواخر» بله، این شب، شب قدر است و آن در هر سال در ماه رمضان و در دهه آخر آن است.

امام باقر(ع) در حدیث دیگری فرموده اند: شب قدر بر ما پوشیده نمی ماند. فرشتگان در آن شب، گرد ما می چرخند».

در روایتی نیز از رسول خدا (ص) پرسیدند که شب قدر کدام یک از این شب هاست؟ حضرت فرمودند: «التمسوها فی العشر الاواخر من شهر رمضان»، آن را در دهه آخر ماه رمضان جست و جو کنید.

امام صادق علیه السلام نیز در حدیثی فرموده اند: «هر کس دو سوره عنکبوت و روم را در ماه رمضان، در شب بیست و سوم بخواند، به خدا قسم او از اهل بهشت است». و در حدیث دیگری فرمودند: «کسی که فاطمه را آن &rm؛ گونه که هست درک کند، شب قدر را درک کرده است».

در روایتی دیگر از پیامبر گرامی اسلام نقل شده است: «مَنْ أَحْيَى لَيْلَةَ الْقَدْرِ حَوْلَ عَنَةِ الْعَذَابِ إِلَى السَّنَةِ الْقَائِلَةِ؛ هر کس شب قدر را احیا بدارد ، تا سال آینده عذاب از او بر داشته می شود». در حدیثی از امام صادق(ع) نیز آمده است: «آغاز سال شب قدر است و در آن شب برنامه سال آینده نوشته می شود».

به گزارش ایسنا، اعمال شب های قدر بر دو نوع است که یکی خاص شب های قدر و دیگری مشترک بین آن هاست.

اعمال مشترک شب های قدر(۱۹، ۲۱، ۲۳):

اول

غسل؛ علامه مجلسی فرموده که غسل این شب ها را مقارن غروب آفتاب کردن بهتر است که نماز شام را با غسل بخواند.

دوم

دو رکعت نماز؛ در هر رکعت بعد از حمد هفت مرتبه توحید بخواند و بعد از فراغ ۷۰ مرتبه اَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَآتُوبُ إِلَيْهِ بگوید.

در روایت نبوی(ص) است که از جای خود برنخیزد تا حقّ تعالی او را و پدر و مادرش را بیامرزد.

سوم

باز کردن قرآن در مقابل خود و گفتن این جملات؛

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِكِتَابِكَ الْمُتَرَلِّ

خدایا از تو خواهم به حق کتاب فرستاده شده ات

و ما فيه و فيه اسمُكَ الاكْبَرُ وَاَسْمَاؤُكَ الْحُسْنٰی

و آن چه در آن است که در آن است نام بزرگت و نام های نیکویت

وَمَا يُخَافُ وَ يُرْجَى أَنْ تَجْعَلَنِي مِنْ عَتَقَائِكَ مِنَ النَّارِ

و آن چه بدان ها ترس و امید شود که قرارم دهی از زمره آزادشدگان از دوزخ

"پس هر حاجت که دارد بخواهد"

چهارم

قرآن کریم را بر سر گذاشته و می گوید؛

اللَّهُمَّ يَحَقِّ هَذَا الْقُرْآنِ

خدایا به حق این قرآن

و يَحَقِّ مَنْ أَرْسَلْتَهُ بِهِ

و بحق آن کس که او را بدان فرستادی

وَّيَحَقُّ كُلُّ مُؤْمِنٍ مَدَحَتَهُ فِيهِ
و بحق هر مؤمنی که در این قرآن مدحش کرده ای
وَّيَحَقُّكَ عَلَيْهِمْ فَلَا أَحَدَ اعْرِفُ يَحَقُّكَ مِنْكَ
و بحقی که تو بر ایشان داری زیرا کسی نیست که حق تو را بهتر از خودت بشناسد
پس ۱۰ مرتبه بگوید: «يَا اللَّهُ» بحق خودت ای خدا
و ۱۰ مرتبه «يُحَمَّدُ» بحق محمدصلی الله علیه و آله
و ۱۰ مرتبه «يَعْلَى» بحق علی علیه السلام
و ۱۰ مرتبه «يَفَاطِمَةُ» بحق فاطمه سلام الله علیها
و ۱۰ مرتبه «يَا حَسَنَ» بحق حسن علیه السلام
و ۱۰ مرتبه «يَا حُسَيْنَ» بحق حسین علیه السلام
و ۱۰ مرتبه «يَعْلَى بْنِ الْحُسَيْنِ» بحق علی بن الحسین علیه السلام
و ۱۰ مرتبه «يُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ» بحق محمد بن علی علیه السلام
و ۱۰ مرتبه «يَجَعْفَرُ بْنُ مُحَمَّدٍ» بحق جعفر بن محمد علیه السلام
و ۱۰ مرتبه «يُمُوسَى بْنُ جَعْفَرٍ» بحق موسی بن جعفر علیه السلام
و ۱۰ مرتبه «يَعْلَى بْنُ مُوسَى» بحق علی بن موسی علیه السلام
و ۱۰ مرتبه «يُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ» بحق محمد بن علی علیه السلام
و ۱۰ مرتبه «يَعْلَى بْنُ مُحَمَّدٍ» بحق علی بن محمد علیه السلام
و ۱۰ مرتبه «يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ» بحق حسن بن علی علیه السلام
و ۱۰ مرتبه «يَا حُجَّةَ» به حق حضرت حجت علیه السلام

"پس هر حاجت که داری طلب کن"

پنجم

زیارت امام حسین علیه السلام؛ در خبر است که چون شب قدر می شود منادی از آسمان هفتم ندا می کند از بطنان عرش که حق تعالی آمرزیده هر که را که به زیارت قبر حسین علیه السلام آمده است.

ششم

برپا داشتن احیا؛ همانا روایت شده هرکه احیا کند شب قدر را گناهان او آمرزیده شود هرچند به عدد ستارگان آسمان و سنگینی کوه ها و وزن دریاها باشد.

هفتم

۱۰۰ رکعت نماز بخواند که فضیلت بسیار دارد و افضل آن است که در هر رکعت بعد از حمد ۱۰ مرتبه توحید بخواند.

هشتم

بخواند: اللَّهُمَّ إِنِّي أُمْسَيْتُ لَكَ عَبْدًا دَاخِرًا لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا
خدایا من شام کردم در حالی که بنده خواری هستم که مالک سود و زبانی برای خویشتن نیستم
وَلَا أَصْرِفُ عَنْهَا سُوءًا أَشْهَدُ بِذَلِكَ عَلَى نَفْسِي
و نتوانم از خویشتن پیش آمد ناگواری را بازگردانم و این مطلبی است که من آن را بر خویش گواهی دهم
وَأَعْتَرَفُ لَكَ بِضَعْفِ قُوَّتِي وَقِلَّةِ حِيلَتِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ
و به ناتوانی خود و بیچارگی ام در برابرت اعتراف دارم، پس درود فرست بر محمد و آل محمد
وَأَجِزْ لِي مَا وَعَدْتَنِي وَجَمِيعَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ مِنَ الْمَغْفِرَةِ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ
و وفا کن برایم بدانچه بر من و همه مؤمنین و مؤمنات وعده فرمودی از آمرزش در این شب
وَأَثِمُ عَلَى مَا أَتَيْتَنِي قَاتِي عَبْدُكَ الْمِسْكِينُ الْمُسْتَكِينُ الضَّعِيفُ الْفَقِيرُ الْمَهِينُ
و تمام کن بر من آنچه را به من دادی زیرا که من بنده بینوای مستمند ناتوان تهیدست خوار توام
اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْنِي نَاسِيًا لِذِكْرِكَ فِيمَا أَوْلَيْتَنِي
خدایا قرار مده مرا فراموشکار از یاد خویش در آنچه به من انعام فرمودی
وَلَا غَافِلًا لِأَحْسَانِكَ فِيمَا أَعْطَيْتَنِي وَلَا آيسًا مِنْ إِجَابَتِكَ وَإِنْ أَبْطَأْتُ عَنِّي
و نه غافل از احسانت در آنچه به من عطا کردی و قرارم مده ناامید از اجابت خویش و اگرچه دیرزمانی طول کشد
فِي سَرَّاءٍ أَوْ صَرَّاءٍ أَوْ شِدَّةٍ أَوْ رَخَاءٍ أَوْ عَافِيَةٍ أَوْ بَلَاءٍ أَوْ بُؤْسٍ أَوْ نَعْمَاءٍ
چه در خوشی و چه در سختی در دشواری یا در آسایش در تندرستی یا گرفتاری در تنگدستی یا در نعمت

إِنَّكَ سَمِيعُ الدَّعَاءِ
براستی تو شنوای دعایی

و این دعا را کفعمی از امام زین العابدین علیه السلام روایت کرده که در این شب ها می خوانده در حال قیام و قعود و رکوع و سجود.

در روایتی آمده است که شخصی خدمت رسول خدا (ص) رسیده و عرض کرد: اگر شب قدر را درک کردم، چه چیزی را از خداوند طلب کنم؟ که ایشان فرمودند: "عافیت و سلامتی را از خداوند بخواه".

اعمال مخصوص شب نوزدهم ماه رمضان

اول؛

۱۰۰ مرتبه «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ»

دوم؛

۱۰۰ مرتبه «اللَّهُمَّ الْعَن قَتْلَةَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ»

سوم؛

بخواند دعاء یا ذَا الَّذِي كَانَ که متن آن به این شرح است:
یا ذَا الَّذِي كَانَ قَبْلَ كُلِّ شَيْءٍ ثُمَّ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ
ای که بوده ای پیش از هر چیز و آفرید هر چیز را و
ثُمَّ بَقِيَ وَبَقِيَ كُلُّ شَيْءٍ یا ذَا الَّذِي لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ
سپس تنها او باقی ماند و هر چه هست فانی شود
وَيَا ذَا الَّذِي لَيْسَ فِي السَّمَاوَاتِ الْعُلَى وَلَا فِي الْأَرْضِينَ السُّفْلَى
ای که نیست مانندش چیزی، ای که معبودی جز او در آسمان های بالا و نه در زمین های پائین
وَلَا قَوْقُهُنَّ وَلَا تَحْتَهُنَّ وَلَا بَيْنَهُنَّ إِلَهٌ يُعْبَدُ غَيْرُهُ
و نه فوق آنها و نه زیر آنها و نه در مابین آنها نیست
لَكَ الْحَمْدُ حَمْدًا لَا يَقْوَى عَلَى إِحْصَائِهِ إِلَّا أَنْتَ
خاص تو است ستایش آن ستایشی که توانایی ندارد بر شماره اش کسی جز تو
قَصَلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ صَلَوةٌ لَا يَقْوَى عَلَى إِحْصَائِهَا إِلَّا أَنْتَ
درو فرست بر محمد و آل محمد درودی که توانایی نداشته باشد بر شماره اش کسی جز تو

چهارم؛

بخواند: اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِيمَا تَقْضِي وَتَقْدِرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْتُمِ
خدایا قرار ده در آنچه حکم کرده و مقدر فرموده ای از سرنوشت حتمی
وَفِيمَا تَقَرُّقُ مِنَ الْأَمْرِ الْحَكِيمِ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ
و در آنچه جدا کنی از فرمان حکیمانه ات در شب قدر و
وَفِي الْقَضَاءِ الَّذِي لَا يُرَدُّ وَلَا يُبَدَّلُ
در آن قضا و قدری که برگشت و تغییر و تبدیلی ندارد
أَنْ تَكْتُبَنِي مِنْ حُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ
که نام مرا در زمره حاجیان خانه محترمت (کعبه) بنویسی
الْمَبْرُورِ حَجَّيْهِمُ الْمَشْكُورِ سَعْيِهِمُ الْمَعْقُورِ ذُنُوبُهُمُ الْمَكْفُورِ عَنْهُمْ سَيِّئَاتُهُمْ
آنان که حج شان مقبول و سعی شان مورد تقدیر و گناهانشان آمرزیده و کردار بدشان بخشوده شده است
وَاجْعَلْ فِيمَا تَقْضِي وَتَقْدِرُ أَنْ تُطِيلَ عُمْرِي وَتُوسِّعَ عَلَيَّ فِي رِزْقِي
و قرار ده در آنچه مقدر فرموده ای که عمر مرا طولانی کرده و روزیم را وسیع گردانی
وَتَفْعَلَ بِي كَذَا وَكَذَا
و درباره ام چنین و چنان کنی
و به جای این کلمه حاجت خود را ذکر کند.